

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยต้องการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา กับเปรียบเทียบความคิดเห็นในกลุ่มบิดา และกลุ่มมารดา แยกตามตัวแปร คือ การคลอด จำนวนบุตร อายุ การศึกษา และสถานะเศรษฐกิจ

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือบิดาและมารดาที่อยู่ในหน่วยหลังคลอด ของโรงพยาบาล 4 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลรามารักษ์ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระปิ่นเกล้า และโรงพยาบาลวชิระ แห่งละ 50 คู่ รวมทั้งหมด 400 คน การเลือกตัวอย่างประชากรทำโดยวิธีแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นมาตราส่วนให้ค่า (Rating Scale) มี 4 ระดับ ซึ่งแบ่งเป็นค่านประโยชน์ ค่านวิธีปฏิบัติ และค่านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา จำนวน 30 ข้อ ซึ่งหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันต่างๆ 10 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายประชากรจริง 30 คน เพื่อหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient alpha) ได้ค่าความเชื่อถือว่าได้ 0.82 จึงได้นำเครื่องมือ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่กำหนดไว้ดังกล่าว

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ของบริษัทบางกอกคาน่าเซ็นเตอร์ วิเคราะห์สถานภาพและความคิดเห็นทั่วไป ของบิดาและมารดาโดยหาค่าอัตราร้อยละ เปรียบเทียบ

ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เป็นรายค่าน กับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในกลุ่มบิดา และกลุ่มมารดา แยกตามประเภทของการคลอด และจำนวนบุตร โดยการทดสอบค่าที (t - test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในกลุ่มบิดา และกลุ่มมารดา ตามระดับอายุ การศึกษา และสถานะเศรษฐกิจเป็นรายค่าน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F - test, the one factor of variance) ถ้าพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นที่ละคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method or S - Method) แล้วเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานะภาพของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มบิดาทั้งหมด 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา รายได้ของครอบครัวเดือนละ 1,501 - 3,500 บาท กลุ่มมารดาทั้งหมด 200 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา เป็นมารดาที่คลอดปกติ และมีบุตร 1 คน

2. ความคิดเห็นทั่วไปต่อการเลี้ยงบุตร

ก. บิดาและมารดาส่วนใหญ่เห็นว่าการเลี้ยงบุตรเป็นหน้าที่ของบิดาและมารดาารวมกัน (ดังตารางที่ 4)

ข. การเลือกชนิดของนมเพื่อเลี้ยงบุตร บิดาส่วนใหญ่เลือกนมมารดาและนมผสม ส่วนมารดาส่วนใหญ่เลือกนมมารดา (ดังตารางที่ 5) เมื่อพิจารณากลุ่มบิดาและกลุ่มมารดาที่ต้องการเลือกใช้นมชนิดต่าง ๆ โดยพิจารณาถึงผลที่มีต่อความคิดเห็นในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาพบว่า

1) กลุ่มบิดาที่ต้องการเลือกใช้นมมารดา นมผสม นมมารดาและนมผสม มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในค่านประโยชน์ ค่านวิธีปฏิบัติ และค่านความเชื่อ ไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 6)

2) กลุ่มมารดาที่ต้องการเลือกใช้นมมารดา นมผสม นมมารดา และนมผสม มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในด้านประโยชน์ ด้านวิธีปฏิบัติ และด้านความเชื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 7)

ค. ความคิดเห็นของบิดาต่อผู้ที่เลือกนมเพื่อเลี้ยงบุตรได้ดีที่สุด ส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นแพทย์ ส่วนความคิดเห็นของมารดาส่วนใหญ่ เห็นว่าตนเองเป็นผู้เลือกนมเพื่อเลี้ยงบุตรได้ดีที่สุด (ดังตารางที่ 9)

ง. ด้านความต้องการคำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา บิดาและมารดาส่วนใหญ่ ต้องการคำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา (ดังตารางที่ 10) ทั้งบิดาและมารดาเห็นว่าแพทย์จะเป็นผู้ให้คำแนะนำได้ดีที่สุด (ดังตารางที่ 11) และวิธีการให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ตามความคิดเห็นของบิดาและมารดา คือ การสอนเป็นรายบุคคล (ดังตารางที่ 12)

จ. ความคิดเห็นในเรื่องการให้บิดามีส่วนร่วมเลี้ยงบุตรขณะอยู่ในโรงพยาบาลนั้น บิดาส่วนใหญ่เห็นว่า บิดาควรมีส่วนร่วมเลี้ยงบุตรขณะอยู่ในโรงพยาบาล แต่มารดาส่วนใหญ่เห็นว่า บิดาไม่ควรมีส่วนร่วมเลี้ยงบุตรขณะอยู่ในโรงพยาบาล (ดังตารางที่ 13)

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาและมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในด้านประโยชน์ ด้านวิธีปฏิบัติ และด้านความเชื่อ ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารดา สูงกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาทุกด้าน (ดังตารางที่ 14, 15 และ 16)

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นในกลุ่มบิดาและในกลุ่มมารดา แยกตามประเภทการคลอด และจำนวนบุตร พบว่า

ก. การคลอด

1) บิดาที่มีภรรยาคลอดปกติ และผิดปกติ มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยส่วนรวมและเฉพาะด้านประโยชน์ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา



แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมและค่าประโยชน์ของความคิดเห็นบิคา ที่มีกรรยาลอดคปกติ สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิคาที่มีกรรยาลอดคปกติ (กังตารางที่ 17)

2) มารคาที่คลดคปกติ และคปกติ มีความคิดเห็นต่อการเลียงทารกคัวยนนมมารคา โดยส่วนรวม ค่าประโยชน์ และค่าความเชื่อในการเลียงทารกคัวยนนมมารคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมค่าประโยชน์ และค่าความเชื่อ ของมารคาที่คลดคปกติ สูงกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคาที่คลดคปกติ (กังตารางที่ 18)

ข. จำนวนบุตร

1) บิคาที่มีบุตร 1 คน และ 2 คนขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการเลียงทารกคัวยนนมมารคา โดยส่วนรวม และเฉพาะค่าประโยชน์ในการเลียงทารกคัวยนนมมารคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมและค่าประโยชน์ของความคิดเห็นบิคาที่มีบุตร 1 คน สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิคาที่มีบุตร 2 คนขึ้นไป (กังตารางที่ 19)

2) มารคาที่มีบุตร 1 คน และ 2 คนขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการเลียงทารกคัวยนนมมารคา โดยส่วนรวมและค่าประโยชน์ในการเลียงทารกคัวยนนมมารคา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเชื่อในการเลียงทารกคัวยนนมมารคาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวม ค่าประโยชน์ และค่าความเชื่อ ของมารคาที่มีบุตร 1 คน สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคาที่มีบุตร 2 คนขึ้นไป (กังตารางที่ 20)

5. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นในกลุ่มบิคาและในกลุ่มมารคาแยกตามระดับอายุ การศึกษา และสถานะเศรษฐกิจ พบว่า

ก. ระดับอายุ

1) ความคิดเห็นของบิคาต่อการเลียงทารกคัวยนนมมารคา ในกลุ่มอายุ

13 - 20 ปี อายุ 21 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี โดยส่วนรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับรายค้าน พบว่า ความคิดเห็นด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 21)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ละคู่ โดยส่วนรวมและด้านความเชื่อ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมและด้านความเชื่อของบิดาในกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาในกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี (ดังตารางที่ 22 และ 23)

2) ความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี อายุ 21 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี โดยส่วนรวมและรายค้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านวิธีปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดังตารางที่ 24)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ละคู่ โดยส่วนรวมและด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมและด้านความเชื่อของมารดาในกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารดาในกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี (ดังตารางที่ 27 และ 28) ด้านประโยชน์ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี และกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านประโยชน์ของมารดาในกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารดาในกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี และกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี (ดังตารางที่ 25) ส่วนด้านวิธีปฏิบัติ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านวิธีปฏิบัติของมารดา

ในกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี สูงกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารดาในกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี (กึ่งตารางที่ 26)

ข. ระดัการศึกษา

1) ความคิดเห็นของบิดาคอการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ โดยส่วนรวม ค่าประโยชน์ และค่าวิธีปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าความเชื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กึ่งตารางที่ 29)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ละคู่ โดยส่วนรวม พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ กับทุกกลุ่มการศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยส่วนรวมของบิดาในกลุ่มที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาทุกกลุ่มการศึกษา (กึ่งตารางที่ 33) ค่าประโยชน์และค่าวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กับกลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กับกลุ่มอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาในกลุ่มที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาในกลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มอุดมศึกษา (กึ่งตารางที่ 30 และ 31) ส่วนค่าความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กับกลุ่มอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาในกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาในกลุ่มอุดมศึกษา (กึ่งตารางที่ 32)

2) ความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ โดยส่วนรวมและค่าวิธีปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าประโยชน์และค่าความเชื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กึ่งตารางที่ 34)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ละคู่โดยส่วนรวม พบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ กับกลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มไม่สามารถ

อ่านออกเขียนได้ กับกลุ่มอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นโดยรวมของมารคากลุ่ม
 ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคาในกลุ่มมัธยมศึกษาและกลุ่ม
 อุดมศึกษา (ดังตารางที่ 38) ด้านประโยชน์และด้านความเชื่อ พบว่า ความแตกต่างระหว่าง
 กลุ่มประถมศึกษา กับกลุ่มอุดมศึกษา กลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ กับกลุ่มมัธยมศึกษา และ
 กลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กับกลุ่มอุดมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านประโยชน์
 และความเชื่อของมารคาที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคา
 ในกลุ่มมัธยมศึกษาและกลุ่มอุดมศึกษา และค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคาในกลุ่มประถมศึกษา
 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคาในกลุ่มอุดมศึกษา (ดังตารางที่ 35 และ 37) ส่วน
 ความคิดเห็นด้านวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มไม่
 สามารถอ่านออกเขียนได้ กับกลุ่มอุดมศึกษา และกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้กับกลุ่ม
 มัธยมศึกษา ซึ่งค่าเฉลี่ยความคิดเห็นด้านวิธีปฏิบัติในกลุ่มมารคาที่ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้
 ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารคากลุ่มมัธยมศึกษา และกลุ่มอุดมศึกษา (ดังตารางที่
 38)

ค. สถานะเศรษฐกิจ

1) ความคิดเห็นของบิดาค่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาในกลุ่ม
 รายได้ไม่เกิน 1,500 บาท รายได้ 1,501 - 3,500 บาท และรายได้ 3,501 บาท
 ขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายค่านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเชื่อ แตกต่างกันอย่างมีนัย
 สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 39)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ละคู่ ด้านความเชื่อ
 ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุได้ไม่เกิน 1,500 บาท
 กับกลุ่มรายได้ 1,501 - 3,500 บาท ซึ่งค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นด้านความเชื่อของ
 บิดาที่มีรายได้ 1,501 - 3,500 บาท สูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของบิดาที่มีรายได้
 ไม่เกิน 1,500 บาท (ดังตารางที่ 40)

2) ความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในกลุ่ม รายได้ไม่เกิน 1,500 บาท รายได้ 1,501 - 3,500 บาท และรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป โดยส่วนรวม ด้านประโยชน์ และด้านวิธีปฏิบัติ ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 41)

ในการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นที่ระบุ โดยส่วนรวม และรายได้ พบความแตกต่างระหว่าง กลุ่มรายได้ไม่เกิน 1,500 บาท กับกลุ่มรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป ซึ่งค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยส่วนรวมและรายได้ของมารดากลุ่ม รายได้ ไม่เกิน 1,500 บาท ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของมารดากลุ่มรายได้ 3,501 บาท ขึ้นไป (ตารางที่ 42, 43, 44 และ 45)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการนำคะแนนความคิดเห็นเฉลี่ยของบิดาและมารดามาเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านประโยชน์ ด้านวิธีปฏิบัติ และด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา พบว่า ทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 14) จึง สันองสมมติฐานที่ว่า บิดาและมารดามีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายชื่อ ของแต่ละด้านพบว่า

ก. ด้านประโยชน์ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ความคิดเห็นของบิดา และมารดาในรายชื่อ ส่วนมากแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ความคิดเห็นที่น้ำหนักเหลืองไม่มีประโยชน์ เพราะทำให้บุตรท้องเสีย บิดาและมารดามีระดับคะแนนเฉลี่ยค่อนข้างต่ำ แต่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน แสดงว่าประโยชน์ ของนมมารดาในข้อนี้ ทั้งบิดาและมารดายังเข้าใจผิดอยู่ จึงเป็นหน้าที่ของแพทย์และพยาบาล ที่ต้อง เน้นถึงประโยชน์ของน้ำหนักเหลืองว่าทำให้เกิดภูมิคุ้มกันทารกและมีโปรตีนสูง มารดา หลายคนบีบน้ำนมเหลืองทิ้ง เพราะคิดว่าสีของน้ำหนักควรเป็นสีขาว ซึ่งแม้แต่ชาวอียิปต์ และ อัฟริกา ก็มีความเข้าใจผิด เกี่ยวกับน้ำหนักเหลืองเช่นกัน จึงไม่ให้นมบุตรในระยะ 3 - 14 วัน

หลังคลอด^{1,2} ส่วนความคิดเห็นที่ว่า การที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นการคุมกำเนิด ทำให้
มดลูกเข้าอู่เร็ว กับบุตรที่กินนมแม่จะมีเหงื่อแข็งแรง พันไม่ยุ่ง่าย ท้องไม่ผูก และถ่ายอุจจาระ
สะดวกนั้น คะแนนเฉลี่ยของบิดาและมารดา อยู่ในระดับสูงและแตกต่างกัน โดยที่มารดาสูง
กว่าบิดา จึงอาจกล่าวได้ว่า ทั้งบิดาและมารดา มีความรู้ด้านประโยชน์เหล่านี้ค่อนข้างดี แต่
มารดานั้นเป็นผู้เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบในความเป็นแม่ และผลประโยชน์
ที่ได้รับก็เป็นของมารดาโดยตรง จึงทำให้มีความรู้ในด้านประโยชน์มากกว่าบิดา ซึ่งผลการ
วิจัยครั้งนี้ กลุ่มมารดาเลือกนมมารดาเลี้ยงบุตรถึงร้อยละ 51.5 ส่วนกลุ่มบิดาเลือกนมมารดา
เลี้ยงบุตรเพียงร้อยละ 35 เท่านั้น (ดังตารางที่ 5)

สำหรับความคิดเห็นรายชื่อที่ไม่แตกต่างกันนั้น ในเรื่องนมแม่มีคุณค่า
ทางอาหารน้อยกว่านมผสม คะแนนเฉลี่ยของบิดาและมารดาอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ แสดงว่า
บิดาและมารดา ส่วนหนึ่งยังเห็นคุณค่าของนมผสมดีกว่านมแม่ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าคงมีความ
สัมพันธ์กับการเลือกนมผสมเลี้ยงบุตรของบิดาและมารดา ร้อยละ 4.5 และ ร้อยละ 4
ตามลำดับ กับเลือกนมมารดาและนมผสมร่วมกันถึงร้อยละ 60.5 ในกลุ่มบิดา และร้อยละ
44.5 ในกลุ่มมารดา (ดังตารางที่ 5) ทั้งนี้อาจมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความเห็น
ค้านี้ด้วย ส่วนความคิดเห็นที่ว่า นำนมแม่อย่างยากกว่านมผสม นำนมแม่สะอาดปราศจากเชื้อ
โรค และลูกที่กินนมแม่จะมีความต้านทานโรค ไม่เจ็บป่วยง่ายนั้น คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็น
เห็นไม่แตกต่างกันและอยู่ในระดับสูง แสดงว่าทั้งบิดาและมารดา มีความรู้ใกล้เคียงกันและให้
ผลในทางบวกด้วย

¹Saham Ragheb and Eleanor W. Smith, "Belief and Custom regarding breast-feeding among Egyptian Woman in Alexandria," International nursing study, 6 (1, 1979) : 73 - 78.

²Denise, Bagnell, "Obstetric rituals and Taboos," Nursing Times, 70 (July, 1974) : 1130.

ข. คำนวิธิปฏิบัติในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา บิดาและมารดาส่วนมากมีความคิดเห็นทั้งในรายค้านและรายชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่แตกต่างกัน คือ ความคิดเห็นที่ว่า ต้องทำความสะอาดเต้านมและหัวนมทุกครั้งก่อนให้ลูกกินนม เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกท้องเสีย และถ้าแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ควรให้นมแม่ในตอนเช้า ตอนเย็น และตอนกลางคืน ทั้งบิดาและมารดามีความคิดเห็นใน 2 ข้อนี้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งจะตรงกับการให้คำแนะนำมารดาหลังคลอด ในคานการทำความสะอาดเต้านมและหัวนมก่อนให้นมบุตร อาจเป็นได้ว่า การรักษาความสะอาดเป็นการป้องกันการติดเชื้อที่จะเกิดขึ้นได้ แต่ตามความเห็นของ จอย พรินซ์ตัน คลอเซ็น และอื่น ๆ (Joy Princoton Clausen et al) บอกว่า การทำความสะอาดหัวนมโดยใช้ผ้านุ่มๆ หรือสำลีเช็ดล้างบริเวณหัวนมให้สะอาด เพียงวันละครั้งก็พอ เนื่องจากน้ำย่อยไลโซไซม์ (Lysozyme) ในน้ำนม มีฤทธิ์เป็นยาฆ่าเชื้ออยู่แล้ว¹ เหตุผลนี้คล้ายคลึงกับการปฏิบัติของมารดาบางคนที่มีสุขอนามัยไม่ดี ที่แม้ว่าจะให้นมบุตรโดยไม่ทำความสะอาดเต้านมและหัวนม ก็ไม่ทำให้บุตรท้องเสียแต่อย่างใด ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเชื่อในคานการรักษาความสะอาดในทางลบได้

ส่วนข้ออื่น ๆ ที่ความคิดเห็นของบิดาและมารดาแตกต่างกันนั้น คะแนนเฉลี่ยของบิดาและมารดาอยู่ในระดับสูงทุกข้อ แต่มารดามีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าบิดา แสดงว่าทั้งบิดาและมารดาต่างก็มีความรู้ และสนใจที่จะหาความรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ซึ่งอาจได้มาจากที่ต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือ ได้รับการสอนจากเจ้าหน้าที่หรือญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น ส่วนมารดาเคยมีประสบการณ์การดูแลบุตรมาก่อน และการให้นมบุตรก็เป็นความรับผิดชอบของมารดาด้วยที่จะให้กับบุตรของตน ซึ่งความสำเร็จในการให้นมจะเกิดเป็นความภาคภูมิใจในความเป็น "แม่" อย่างสมบูรณ์ ตรงกันข้าม ถ้าลมเหลวจะเกิดความเสียหายและรู้สึกปฏิเสธ มารดาจึงมีความรู้และสามารถเรียนรู้ในคานวิธีปฏิบัติในการ

¹ Clausen, Fook and Ford, Maternity Nursing Today, P. 589.

เลี้ยงทารกด้วยนมมารดามากกว่าบิดา อย่างไรก็ตาม จากการวิจัยครั้งนี้ บิดาและมารดา ก็ยังต้องการคำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในระดับสูงถึงร้อยละ 92 และร้อยละ 91 ตามลำดับ (กึ่งตารางที่ 5) เหตุที่ทั้งบิดาและมารดา ต้องการคำแนะนำในระดับสูง ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า เพราะลักษณะของครอบครัวไทยในปัจจุบันมักเป็นครอบครัวเล็ก (Nuclear family) ไม่มีญาติผู้ใหญ่รวมอยู่ด้วย ทั้งบิดาและมารดาจึงต้องฝึกฝนวิธีการเลี้ยงบุตร หากความรู้ร่วมกัน แต่มารดาหลังคลอดได้รับคำแนะนำโดยตรงและใกล้ชิดจากพยาบาลเป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถปฏิบัติได้ดีกว่า แต่ผลของความคิดเห็นของบิดาและมารดาในการวิจัยครั้งนี้ว่า ทั้งบิดาและมารดาเห็นว่าแพทย์เป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ได้ดีที่สุดถึงร้อยละ 55.5 และ 57.5 ตามลำดับ แต่เห็นว่าพยาบาลให้คำแนะนำได้ดีที่สุดเพียงร้อยละ 20.5 ในกลุ่มบิดาและร้อยละ 21.0 ในกลุ่มมารดา (กึ่งตารางที่ 11) แสดงว่าบิดาและมารดาเห็นความสามารถของพยาบาลน้อยมากถึงครึ่งหนึ่ง เมื่อเทียบกับฝ่ายแพทย์ ทั้ง ๆ ที่ในทางปฏิบัติแล้ว พยาบาลเป็นผู้ทำมากกว่าแพทย์ในด้านการสอนผู้ช่วย ผู้วิจัยจึงคิดว่าการให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งที่เป็นกิจกรรมอันเป็นอิสระภายในขอบเขตของวิชาชีพ ดังที่ เดวิด บี บราวน์ (David B. Brown) กล่าวว่า บทบาทของพยาบาลผู้ศึกษาที่สำคัญ คือ การให้ความรู้โดยสอนให้มารดาปฏิบัติได้ในโรงพยาบาลและปฏิบัติเมื่อกลับบ้านไปแล้ว ได้พร้อมทั้งสามีและบุตรด้วย¹ ดังนั้นในการสอนพยาบาลหาวิธีสอนที่ก่อให้เกิดการรับรู้ที่ดียิ่ง และควรให้บิดาเข้ามามีโอกาสร่วมรับฟังการสอนด้วย เพราะบิดาจะสามารถลดปัญหาต่าง ๆ ของมารดาเมื่อกลับบ้านได้เป็นอย่างดี จากความคิดเห็นของบิดาและมารดาจากการวิจัยนี้ ร้อยละ 54.5 ของบิดาและร้อยละ 48.5 ของมารดา เห็นว่าควรให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมเลี้ยงบุตรในโรงพยาบาล (กึ่งตารางที่ 13) ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ เกลดีย์ บี. ลิพคิน (Gladys B. Lipkin) ที่ว่า เป็น

1

David B. Brown, "Post - Delivery Care and Guidance,"

Nursing Mirror and Midwifery, 132 (Feb, 12, 1971) : 28.

ความรับผิดชอบของพยาบาลที่ให้อีกเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลทารก เพราะต้องคอยสอนและ
 นิเทศอีกอย่างใกล้ชิดเหมือนมารดาด้วย เนื่องจากอีกมีความไม่คุ้นเคย ความกลัวในการ
 ดูแลบุตร แต่พยาบาลได้สอนวิธีที่ถูกต้องในการปฏิบัติ จะลดความวิตกกังวลได้¹

ในการสอนเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เท่าที่ปฏิบัติอยู่ทำเป็น
 กลุ่ม เพราะเห็นว่า เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้ฟังขณะที่สอนไปด้วย แต่จาก
 ความคิดเห็นของบิดาและมารดา จากการทำวิจัยครั้งนี้ พบว่า บิดาและมารดา ร้อยละ 41.0
 และ 38.5 ตามลำดับ คิดว่าการสอนเรื่อง การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาวิธีที่ดีที่สุด เป็น
 การสอนรายบุคคล (ดังตารางที่ 12) ผู้วิจัยจึงคาดว่า เป็นไปได้หรือไม่ ที่พยาบาลชาคนกร
 นิเทศหลังจากสอนไปแล้ว จึงทำให้ความต้องการคำแนะนำเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับสูง
 อย่างไม่ก็ บทบาทของพยาบาลก็ควรจะต้องสอนและนิเทศอย่างใกล้ชิด ตลอดเวลา โดย
 เฉพาะอย่างยิ่งมารดาที่มีบุตรคนแรก ถ้าพยาบาลมีความรู้และประสบการณ์ดีแล้ว จะช่วยให้
 มารดาประสบผลสำเร็จ ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้เป็นบิดา ควร
 ร่วมรับประสบการณ์ในบทบาทของสมาชิกในครอบครัวด้วย เพราะจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ
 ใจในบิดาและมีความรับผิดชอบในครอบครัวสูงด้วย

ค. ด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา บิดาและมารดามี
 ความคิดเห็นในรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายข้อ
 พบว่า ส่วนมากไม่แตกต่างกัน ซึ่งอธิบายได้ว่า

ความคิดเห็นที่ว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะรบกวนความสัมพันธ์ทาง
 เพศ แม่จะมีทรงอกหย่อนยาน ถ้าเลี้ยงลูกด้วยนมตนเอง และการเลี้ยงลูกด้วยนมตนเอง
 ทำให้สามีรังเกียจ เป็นความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ระยะ
 หลังคลอด พบว่าคะแนนเฉลี่ยของบิดาและมารดาอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และไม่แตกต่างกัน

¹ Gladys B. Lipkin, Parent-Child Nursing : Psychosocial Aspect, 2d ed., (Saint Louis : The C.V. Mosby Comp., 1978), PP. 127-128.

แสดงว่าทั้งบิดาและมารดาที่มีความเชื่อว่า การเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา จะไม่ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเพศสัมพันธ์ในระยะหลังคลอด ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า อาจเป็นเพราะทั้งบิดาและมารดาต้องปรับตัวในบทบาทของความ เป็นพ่อและแม่ จึงพบความเครียดได้บ่อย ประกอบกับไม่มีเวลาอยู่ตามลำพัง ไม่เป็นตัวของตัวเอง เพราะต้องรับผิดชอบอีกชีวิตหนึ่งด้วย ในต่างประเทศได้บรรจุหัวข้อการปรับตัวเองหลังคลอดเข้าไปในรายการสอนมารดาขณะตั้งครรภ์ด้วย นับว่าเป็นประโยชน์ต่อคู่สามีภรรยาหลังคลอดมาก เพราะทั้งคู่จะรู้สึกอ่อนเพลีย เหนื่อย ไม่มีเวลาพักผ่อนเหมือนเดิม และลูกกวน แต่ก็ไม่ควรคิดว่า จะไม่มีเวลาแสดงความรักต่อกัน¹ อีกเหตุผลหนึ่ง ที่ควรให้คำแนะนำบิดาและมารดา ก็คือ การให้นมมารดาไม่ทำให้เสียรูปร่างของท่าน ในขนาดและความถี่ครั้ง แต่จะสัมพันธ์กับจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และอายุของมารดามากกว่า²

ความคิดเห็นที่ว่า ลูกกินนมแม่จะมีบุคลิกภาพดีเมื่อเติบโต และสุขภาพจิตของลูกจะดีถ้าเลี้ยงด้วยนมแม่ นั้นเป็นความคิดเห็นที่ไหลลทางบวกแก่บิดาและมารดา เพราะคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นค่อนข้างสูง ทั้งในกลุ่มบิดาและกลุ่มมารดา และไม่แตกต่างกัน ตรงข้ามกับความคิดเห็นที่ว่า ลูกที่กินนมแม่จะรักแม่มากกว่าพ่อ คะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นค่อนข้างต่ำมาก และไม่แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงคาดว่า แม่บิดาและมารดาจะเชื่อว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะมีผลดีต่อบุตรโดยตรงทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพ แต่ก็ยังมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องนั่นเอง เกี่ยวกับการสร้างความรัก ความสัมพันธ์ทางใจกับทารก มีไข้อยู่ที่การให้อาหารเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นกับประสบการณ์การเลี้ยงดู การผูกพันใกล้ชิด

¹ประมูอ สุวธนา, "เพศสัมพันธ์ระหว่างตั้งครรภ์," แม่และเด็ก 23 (ธ.ค., 2523) หน้า 31 - 32.

²Ruedo, Ernesto Plato, "Practical Aspect of Breast-Feeding," Annals Nestle Breast-Feeding (No. 39, 1977) : 73.

ในการดูแลทารกมากกว่า ดังนั้นปัจจุบันนี้ ควรได้คำนึงถึงผู้เป็นบิดาว่าควรมีประสบการณ์ร่วมกับมารดาทุกระยะนับตั้งแต่เริ่มตั้งครรภ์ จนกระทั่งคลอด และเลี้ยงดูบุตร อันจะก่อให้เกิดความรัก ความผูกพัน และเพิ่มพูนบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของบุตรด้วย

ความคิดเห็นที่ว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นสิ่งที่น่ารำคาญและเป็นภาระมาก แม่จะมีสุขภาพเสื่อมโทรม ถ้าเลี้ยงลูกด้วยนมตนเองและควรคำนึงถึงการหารายได้มาช่วยครอบครัวมากกว่าที่จะคิดถึงการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ นั้น สะท้อนเจตคติของความเชื่ออยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และไม่แตกต่างกัน แสดงว่าทั้งบิดาและมารดาที่มีความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่ถูกต้อง ในการสอนหรือให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาควรลดความเชื่อเหล่านั้นลงบ้าง โดยกล่าวถึงประโยชน์หรือผลดีของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา มาจูงใจบิดาและมารดาด้วย เพราะความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางลบได้

สำหรับความคิดเห็นที่ว่า การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะเพิ่มพูนความรัก ความสัมพันธ์ทางใจระหว่างพ่อ-แม่-ลูก ทานและครอบครัวจะทันสมัยถ้าเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะช่วยให้ไม่เป็นมะเร็งที่เต้านม นั้นพบว่า เจตคติของบิดาและมารดาค่อนข้างสูง และแตกต่างกัน โดยมารดามีเจตคติที่สูงกว่าบิดา ผู้วิจัยคาดว่าอาจเป็นเพราะความรู้สึกของมารดาที่เป็นเพศหญิงจะไวต่อความรัก ความผูกพัน มากกว่าบิดา ที่เป็นเพศชาย ซึ่งมีสภาพจิตใจเข้มแข็งและหนักแน่นกว่า มารดาจึงมีความคิดเห็นในทางบวกมากกว่าบิดา ส่วนความคิดเห็นที่ว่า ความวิตกกังวลของแม่จะทำให้ปริมาณน้ำนมลดลงนั้น แม้ว่าเจตคติของมารดาจะสูงกว่าบิดา แต่ก็อยู่ในระดับต่ำ แสดงว่าทั้งบิดาและมารดาขาดความรู้ในข้อนี้ จึงมีความเชื่อไปในทางลบ ดังนั้นการเพิ่มความรู้ในขณะให้คำแนะนำการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา เพราะส่วนหนึ่งของการทำงานต่อมใต้สมองส่วนหน้า (Anterior Pituitary gland) จะผลิตฮอร์โมนโปรแลคตินที่จะเพิ่มหรือลดปริมาณน้ำมนั้นขึ้นกับปฏิกิริยาสะท้อนของสภาพจิตใจของผู้เป็นมารดาด้วย

2. ผลของการนำคะแนนความคิดเห็นของบิคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา มาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยจำแนกตามตัวแปร พบว่า

ก. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิคา ที่มีภรรยาคลอดปกติและ คลอดผิดปกติ พบว่าไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานในส่วนความคิดเห็นของบิคาที่ว่า "บิคาที่มีภรรยาคลอดปกติและผิดปกติจะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา แตกต่างกัน" ผู้วิจัยคาดว่า เป็นเพราะบิคาไม่มีความเข้าใจ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการคลอด จึงไม่ทำให้ความคิดเห็นต่างกัน แต่ถ่าพิจารณารายค่านพบว่า ค่านประโยชน์ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคานั้นบิคาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงคาดว่าอาจเนื่องด้วยตัวแปรในการศึกษาครั้งนี้มีหลายประเภท และบิคาเองอาจ ได้รับความรู้ในค่านประโยชน์จากที่ต่าง ๆ มาก่อน เช่น สื่อมวลชน อ่านหนังสือ เป็นต้น ส่วนความคิดเห็นค่านวิธีปฏิบัติ และความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาไม่แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 17)

ข. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิคาที่มีบุตร 1 คน และ มีบุตร 2 คน ขึ้นไป ต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานส่วนความคิดเห็นของบิคาที่ว่า "บิคาที่มีบุตร 1 คน และ 2 คน ขึ้นไปจะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาแตกต่างกัน" แสดงว่าจำนวนบุตรไม่ทำให้ความคิดเห็นของบิคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสภาพของสังคมในปัจจุบัน เปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากบิคาเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัวหลายค่าน ทำให้มีเวลาให้กับบุตรน้อย - ดังนั้นไม่ว่าจะมีบุตรกี่คนก็ตามความคิดเห็นในค่านวิธีปฏิบัติและค่านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาไม่แตกต่างกัน ส่วนค่านประโยชน์ในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาบิคาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอาจเป็นเพราะความรู้สึกลงในการมีบุตรคนแรกในความเป็นบิคาจึงมีความเอาใจใส่เกี่ยวกับค่านประโยชน์ของนมมารคา ซึ่งอาจได้จากสื่อมวลชน อ่านหนังสือ จึงเป็นผลให้ความคิดเห็นค่านประโยชน์ในบิคาที่มีบุตรคนแรกสูงกว่าบิคาที่มีบุตร 2 คน ขึ้นไป (ดังตารางที่ 19)

ค. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของบิดาคือการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี อายุ 21 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสนองสมมติฐานในสวนความคิดเห็นของบิดาที่ว่า "บิดาที่มีระดับอายุต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกัน" และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันทีละคู่ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี (ดังตารางที่ 21 และ 23) แสดงว่าบิดาที่มีอายุ 13 - 20 ปี ซึ่งอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แตกต่างจาก บิดาที่มีอายุ 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความเชื่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ดังตารางที่ 22) และพบว่ากลุ่มบิดาที่มีอายุ 21 - 40 ปี มีความคิดเห็นด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาดีกว่ากลุ่มอายุ 13 - 20 ปี แสดงว่า ความเชื่อซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นยังคงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบิดาทุกระดับ แต่กลุ่มบิดาที่มีอายุ 13 - 20 ปี ยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มที่ จึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเชื่อไปในทางลบ ซึ่งคล้ายกับที่ เอ็ม เจ. จิลลี (M. J. Jilley) กล่าวไว้ว่าสามีที่มีอายุน้อยยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มที่ จะไม่ค่อยสนใจกรรยาของตน บางคนอาจปฏิเสธความรับผิดชอบ บางคนมีความรู้สึกฉิวเฉียดไม่ลึกซึ้ง ซึ่งอาจมีผลต่อความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาในทางลบได้¹

ง. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิดาคือการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระหว่างกลุ่มการศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสนองสมมติฐาน ในสวนความคิดเห็นของบิดาที่ว่า "บิดาที่มีระดับการศึกษา

¹ M.J. Jilley, "Emotional Needs of the Parents," Nursing Mirror 139 (July, 1974) : 61.

ต่างกันจะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาต่างกัน" (ตารางที่ 29 และ 33) เมื่อพิจารณาความแตกต่างที่ละเอียด พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ กับทุกกลุ่มการศึกษา

ส่วนการพิจารณาความแตกต่างที่ละเอียดของทุกด้าน พบว่า ด้านประโยชน์และวิธีปฏิบัติในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา กลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ กับกลุ่มมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ ส่วนด้านความเชื่อพบความแตกต่าง ระหว่างกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอุดมศึกษา (ตารางที่ 30 , 31 และ 32) แสดงว่า การศึกษาทำให้คนมีความรู้ มีทักษะมีความสามารถ และมีประสบการณ์ จึงก่อให้เกิดความคิดเห็นที่ต่างกันได้ แต่ระบบการศึกษาของไทย ไม่สามารถให้ความรู้แก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง เพราะในจำนวนผู้จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 4 แต่ไม่สามารถรู้หนังสือก็มีมาก ผู้ที่มีความรู้มากกว่าก็มีโอกาสพัฒนาตนเองได้มากกว่าด้วย ดังจะเห็นได้จาก ค่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นบิดาในระดับการศึกษาต่าง ๆ กันนั้น ระดับอุดมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าทุกด้านและโดยส่วนรวม รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า การศึกษาทำให้มีพัฒนาในด้านความคิด ดังนั้นการให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ต้องให้กับบิดาในทุกระดับการศึกษาด้วย โดยเฉพาะในกลุ่มที่มีการศึกษาคำ ทั้งนี้รวมทั้งการเริ่มต้นให้ความรู้ตั้งแต่ระยะก่อนคลอด ในทุก ๆ เรื่องที่บิดาควรมีส่วนรับรู้ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกับมารดาในระยะหลังคลอดได้

จ. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบิดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนในกลุ่มบิดาที่มีสถานะเศรษฐกิจต่างกัน คือ รายได้ไม่เกิน 1,500 บาท รายได้ 1,501 - 3,500 บาท และรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป พบว่าความคิดเห็นของบิดาโดยส่วนรวมและรายได้ ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความแตกต่างที่ละเอียด พบว่าระดับรายได้ไม่เกิน 1,500 บาท กับรายได้ 1,500 - 3,500 บาท

แตกต่างกัน (ดังตารางที่ 38, 39 และ 40) จึงปฏิเสธสมมติฐานในส่วนของความคิดเห็นของ บิดาที่ว่า "บิดาที่มีระดับสถานะเศรษฐกิจต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนม มารดาแตกต่างกัน" ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงว่า บิดาไม่ว่าจะมีสถานะเศรษฐกิจเช่นไร ความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ย่อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจคาดคะเนได้ว่า บิดา โดยธรรมชาติมีหน้าที่ในการหาเลี้ยงครอบครัว รับผิดชอบครอบครัวอยู่แล้ว ทั้งผลการศึกษาในเรื่องความคาดหวังของบิดา และการยอมรับ ความเป็นบิดา แม้ว่าจะใช้ประชากรที่ศึกษาน้อย แต่ผลก็พบว่า 39 % ของบิดาบอกว่า เป็นหน้าที่ของตนในการหาเลี้ยงครอบครัว และ 21 % บอกว่า มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นหน้าที่หลัก ที่ตรงกับความเชื่อของ ทรีเรส เบนนาดีค (Therese Benedex) ¹ ที่ว่า บิดาควรเป็นผู้ให้ หรือผู้เลี้ยงดูครอบครัว¹ ดังนั้น บิดาจึงไม่วิตกกังวลต่อรายได้ของครอบครัวมากนัก อีกประการธรรมชาติสร้างให้บิดาซึ่งเป็น ชายมีความเข้มแข็ง รับผิดชอบอยู่แล้ว จึงไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นในการเลี้ยงทารกด้วย นมมารดา

3. ผลของการนำคะแนนความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา มาเปรียบเทียบความแตกต่างโดยจำแนกตามตัวแปร พบว่า

ก. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของมารดาที่คลอดปกติและผิดปกติ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งส่วนรวมและรายด้าน ยกเว้นด้านวิธี ปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จึงสนองสมมติฐานในส่วนของความคิดเห็นของมารดาที่ว่า "มารดาที่คลอด ปกติและผิดปกติ จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา แตกต่างกัน" ผู้วิจัยจึง คาดได้ว่า อาจเป็นเพราะ มารดาเป็นผู้รับประสบการณ์ตรง ในการคลอดด้วยตนเอง ดังนั้นการคลอดที่มารดาได้รับยาชา หรือยาสลบ ไม่น่าจะเป็นการคลอดที่ต่างกัน การคลอดด้วย คีม หรือการคลอดด้วยเครื่องมือสูญญากาศ แม้จะแตกต่างกับการผ่าตัดเอาเด็กออกจาก

¹ Lee Ann Joy Obrzut , "Expectant Father' Perception of Fathering," American Journal of Nursing 76 (Sept, 1976) : 1441.

หน้าท้อง ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดความรู้สึกในจิตใจของมารดาว่า คลอดผิดปกติ ซึ่งผลของยาชา และยาสลบเหล่านี้ จะทำให้มารดา ง่วง มีน ซึ่งจะมีผลต่อความพร้อมที่จะให้นมบุตร¹ จึงอาจ เกิดความคิดเห็นในการเลี้ยงทารกควยนมมารดา แยกต่างกันไป แต่การอยู่โรงพยาบาลของ มารดาที่คลอดผิดปกติ จะใช้เวลา นานกว่ามารดาที่คลอดปกติ ดังนั้นจึงได้รับการสอน ใ้ รับคำแนะนำ และมีโอกาสฝึกปฏิบัติในการเลี้ยงทารกควยนมมารดา จึงทำให้ความคิดเห็นที่ เกี่ยวกับการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน แต่ผลของการอยู่โรงพยาบาลนาน อาจมีส่วนทำให้มารดา ที่คลอดผิดปกติมีความคิดเห็นด้านประโยชน์และความเชื่อสูงกว่ามารดาที่คลอดปกติด้วย (ดังตารางที่ 18)

ข. ผลการเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของมารดาที่มีบุตรคนแรกและมีบุตร 2 คนขึ้นไป ต่อการเลี้ยงทารกควยนมมารดา โดยสำรวจ พบว่า แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับด้านประโยชน์และความเชื่อในการเลี้ยงทารกควยนมมารดา แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสนองสมมติฐานใน ส่วนความคิดเห็นของ มารดาที่ว่า "มารดาที่มีบุตร 1 คน และมีบุตร 2 คนขึ้นไป จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยง ทารกควยนมมารดาแตกต่างกัน" แสดงว่าจำนวนบุตรและประสบการณ์การเลี้ยงบุตร อาจ ก่อให้เกิดความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกควยนมมารดาแตกต่างกัน มารดาที่มีบุตร 2 คนขึ้นไป เคยมีประสบการณ์การเลี้ยงบุตร และ การเลี้ยงทารกควยนมมารดามาก่อน จึงมีความคิดเห็น ตีคว่ามารดาที่มีบุตรเพียงคนเดียว โดยเฉพาะในด้านประโยชน์ และความเชื่อในการเลี้ยง ทารกควยนมมารดา (ดังตารางที่ 20) ส่วนด้านวิธีปฏิบัติไม่แตกต่างกันนั้น ผู้วิจัยคาดว่า อาจเป็นเพราะมารดาทั้งที่มีบุตรคนแรก และ 2 คนขึ้นไป ต่างก็ได้รับการแนะนำ และนิเทศ ษาพยาบาลใน หน่วยสูติกรรมหลังคลอด ของโรงพยาบาลที่เลือกศึกษา แล้วเป็นส่วนใหญ่ จึงมี ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

1

Marianne R. Neifert, "Return to Breast-Feeding," Clinical Obstetric and Gynaecology 23 (Dec, 1980) : 1063.

ค. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี อายุ 21 - 30 ปี และอายุ 31 - 40 ปี พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสนองสมมติฐาน ในส่วนความคิดเห็นของมารดาที่ว่า "มารดา ที่มีระยะอายุก่อตั้งต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกัน" ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่แตกต่างกันที่ละคู่ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับอายุ 21 - 30 ปี และกลุ่มอายุ 13 - 20 ปี กับกลุ่มอายุ 31 - 40 ปี (ดังตารางที่ 24 และ 28) ผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มารดาที่มีอายุระหว่าง 13 - 20 ปี ซึ่งอยู่ในระยะวัยรุ่นตอนปลาย มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาแตกต่างกับกลุ่มอายุ 21 - 30 ปี และ 31 - 40 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยควมรับผิดชอบและการเรียนรู้ประสบการณ์ในชีวิตมากกว่า จึงทำให้มีความคิดเห็นในทางบวกมากกว่า ซึ่งตรงกับข้อเขียนของ พรรณทิพย์ ศิริวรรณมุขย์ ที่ว่า วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีความรับผิดชอบสูง นับตั้งแต่การประกอบอาชีพรวมทั้งรับผิดชอบในชีวิตใหม่ที่เกิดมา แต่วัยรุ่นแม่จะมีความเชื่อมั่นในตนเองบ้างแล้ว แต่ก็ยังต้องการคำแนะนำ ในทางที่ถูกต้อง จะส่งเสริมในการปรับตัวได้มาก¹ ดังนั้นความรับผิดชอบของพยาบาลในหน่วยหลังคลอด ควรเอาใจใส่ในการสอนหรือให้คำแนะนำการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา กับมารดาทุกคนหลังคลอดด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดาที่อายุน้อย ซึ่งยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มที่

ง. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของมารดาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างกลุ่มการศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสนองสมมติฐานในส่วนความคิดเห็นของมารดาที่ว่า

¹พรรณทิพย์ ศิริวรรณมุขย์, จิตวิทยาพัฒนาการ, หน้า 155 - 156.

"มารคาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาแตกต่างกัน" (กัฏฐการางที่ 34) เมื่อพิจารณาความแตกต่างที่ระบุ พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มมัธยมศึกษากับกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้ และกลุ่มอุดมศึกษากับกลุ่มไม่สามารถอ่านออกเขียนได้จากผลการวิจัยแสดงว่า ความคิดเห็นของมารคาในระดับประถมศึกษาและไม่สามารถอ่านออกเขียนได้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน (กัฏฐการางที่ 38) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การศึกษาเป็นประโยชน์ส่วนบุคคล และทำให้มีพัฒนาการของชีวิตกับสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสามารถอ่านเอง ได้รับความแนะนำที่ง่ายที่จะปฏิบัติ กว่าผู้มีการศึกษาระดับต่ำที่ต้องใช้เวลาในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ นานกว่าปกติ ดังที่ เทียนฉาย กิระนันท์ บอกว่า คำนีการวัดค่าของทรัพยากรมนุษย์อยู่ที่ ระดับการศึกษา และแนะนำต่อไปว่า คนที่มีการศึกษาสูงกว่าย่อมมีความรู้ ทักษะ และความสามารถ และประสบการณ์มากกว่า และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาด้านสังคมและความคิดได้เร็วกว่าด้วย¹ จากการวิจัยนี้คงได้แนวทางที่ว่า การสอนหรือให้คำแนะนำในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา ควรสอนด้วยความอดทน ใจเย็น และเอาใจใส่มารคาอย่างสม่ำเสมอ เพราะระดับการเรียนรู้ในมารคาบางคนต่างกัน เพราะการศึกษานั้นเอง และเราก็จะเลือกไม่ได้ว่าจะสอนเฉพาะผู้มีการศึกษาสูง หรือผู้มีการศึกษาคำเท่านั้น

จ. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของมารคาต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างระดับสถานะเศรษฐกิจต่างกัน คือรายได้ไม่เกิน 1,500 บาท รายได้ 1,501 - 3,500 บาท และรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงสนองสมมติฐานในค่านความคิดเห็นของมารคาที่ว่า "มารคาที่มีระดับสถานะเศรษฐกิจต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาแตกต่างกัน" (กัฏฐการางที่ 41) เมื่อพิจารณาความแตกต่างที่ระบุ พบว่า กลุ่มรายได้ ไม่เกิน 1,500 บาท กับกลุ่มรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นแตกต่างกัน แสดงว่า มารคาที่มีรายได้ของครอบครัวไม่เกิน 1,500 บาท

¹เทียนฉาย กิระนันท์, เศรษฐศาสตร์ : ทรัพยากรมนุษย์ และกำลังคน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช , 2519) หน้า 11 - 32.

มีความคิดเห็นแตกต่างกับมารคากลุ่มที่มีรายได้ 3,501 บาทขึ้นไป อาจเนื่องด้วย สภาพเศรษฐกิจของปัจจุบันที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และภาระหน้าที่ของมารคา คือผู้เลี้ยงดูบุตรเป็นส่วนใหญ่ การคลอดบุตร 1 คน ทำให้รายจ่ายต่าง ๆ ในครอบครัวสูงขึ้น และถ้ามารคาไม่ได้ประกอบอาชีพแล้วต้องพึ่งพาการหารายได้ของบิดาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจได้ทุกด้าน สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีผลกระทบต่อความคิดเห็นในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคาแตกต่างกัน ทั้งด้านประโยชน์ วิธีปฏิบัติ และความเชื่อในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความเชื่อ มารคาที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีผู้กล่าวว่า ความเชื่อ หรืออาจเรียกว่าค่านิยมเป็นพลังที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการกระทำหรือความคิดเห็น มารคาที่มีรายได้ต่ำก็มีแนวโน้มว่า จะมีระดับการศึกษาต่ำด้วย เพราะการศึกษาและเศรษฐกิจจะเป็นของคู่กัน ดังนั้น ถ้ามารคาที่มีรายได้ต่ำ และมีการศึกษาในระดับต่ำด้วย ได้รับการชักจูงในทางไม่ถูก จะมีผลเสียในการปฏิบัติด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า เป็นความจำเป็นที่พยาบาลต้องเน้นให้มารคาหลังคลอดรู้ถึง เรื่องราวของการเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา ตลอดจนสิ่งอื่น ๆ เกี่ยวกับทารกด้วย เพราะถ้ามารคาได้รับรู้สิ่งไม่ถูกต้องจะได้ค่อย ๆ เรียนรู้ และปฏิบัติให้ถูกต้อง เสียแต่โดยเร็ว โดยมีพยาบาลเป็นผู้ดูแล ให้คำแนะนำ และนิเทศอย่างใกล้ชิด

ข้อเสนอแนะ

ด้านการบริหาร

1. กำหนดวัตถุประสงค์ ของการพยาบาลมารคาหลังคลอดโดยมุ่งให้มารคาหลังคลอดทุกคนได้เลี้ยงทารกด้วยนมมารคา
2. ส่งเสริมให้มารคาและทารกอยู่ด้วยกัน ทั้งขณะที่อยู่ในโรงพยาบาลและที่บ้าน รวมทั้งการให้บิดามีส่วนร่วมในการดูแลบุตรร่วมกับมารคาด้วย
3. ผู้บริหารทางการพยาบาล ควรได้กระตุ้น และนิเทศบุคลากรพยาบาล รวมทั้งจัดหาสื่อการสอนที่เหมาะสมเกี่ยวกับ การเลี้ยงทารกด้วยนมมารคา

4. กำหนดข้อปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับพนักงานที่เป็นตัวแทนขายนมผสมในการ
เข้าพบมารดาหลังคลอด โดยจะต้องไม่ขัดต่อนโยบายในการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา

ค่านการศึกษ

1. หลักสูตรการพยาบาลสูติศาสตร์ ควรเน้นการฝึกครอบครัเป็นจุดศูนย์กลาง
ในการดูแลมารดา - ทารก และควรให้ความมีบทบาททุกระยะนับตั้งแต่มารดาคังครรภ์จนถึง
ระยะคลอด ตลอดจนการเลี้ยงบุตร

2. จัดให้นักศึกษาได้สอนเกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาด้วยการใช้สื่อ
การสอน และวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติด้วยตนเอง และได้มีโอกาสช่วยเหลือ
แก้ปัญหาแก่มารดาได้เป็นอย่างดี

ค่านการปฏิบัติ

1. หน่วยฝากครรภ์ ควรจัดเรื่องการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาเข้าในโปรแกรม
การสอนหญิงในขณะตั้งครรภ์ โดยเน้นถึงประโยชน์ ที่ได้รับเพื่อเป็นการจูงใจ รวมทั้งการแก้
ปัญหา หรือเตรียมตัวเพื่อเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา ทั้งนี้ควรให้บิดาร่วมรับฟังด้วย

2. หน่วยหลังคลอด ควรจัดสอน และนิเทศมารดาและบิดา ในการเลี้ยงทารก
ด้วยนมมารดา เพราะบิดาจะช่วยแก้ปัญหาและเป็นกำลังใจแก่มารดาในการเลี้ยงทารกด้วย
นมมารดาเป็นอย่างดี ควรจัดการสอนเป็นกลุ่ม และนิเทศเป็นรายบุคคลด้วย

3. จัดทำคู่มือการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดาที่สามารถอ่านง่าย ใช้ง่าย เช่น
จัดเป็นบทเรียนแบบโปรแกรม โปรแกรมสไลด์ - เทป หรือภาพยนตร์ เรื่องการเลี้ยงทารก
ด้วยนมมารดา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็น ของบิดา กลุ่มที่เข้ารับคำแนะนำ และกลุ่ม
ไม่ได้รับคำแนะนำ เกี่ยวกับการเลี้ยงทารกด้วยนมมารดา

2. ศึกษาความคิดเห็นของแพทย์ และพยาบาล ต่อการให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วม

2. ศึกษาความคิดเห็นของแพทย์ และ พยาบาล ต่อการให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูบุตรขณะมารดาอยู่ในโรงพยาบาล หรือ การให้บิดาเข้ามามีส่วนร่วมในทุก ระยะของการตั้งครรภ์ จนระยะคลอด

3. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูบุตร ในคู่สมรสที่มีบุตรคนแรก และมีบุตรมากกว่า 1 คน

4. ควรทำวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้ในกลุ่มประชากรเขตอื่น เช่น ในเขตเมือง ของแต่ละภาค เป็นต้น